

24.6.2013

Dnro 1953/4/12

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Ulla-Maija Lindström

KUNTALAISALOITTEEN LAINVASTAINEN KÄSITTELY LOVIISAN KAUPUNGIN HALLINNOSSA

1 KANTELU

Kantelija pyysi 16.5.2012 päivätyssä kantelukirjoituksessa eduskunnan oikeusasiamiestä tutkimaan Loviisan kaupungin menettelyn valtuusto- ja kuntalaisaloitteiden käsittelyssä. Kantelija viittasi Loviisan Sanomien asiaa koskevaan uutisointiin 18.12.2009 ja 16.3.2012. Lisäksi kantelijan mukaan hän oli itse jättänyt 7.4.2009 kuntalaisaloitteen, mutta hänelle ei vielä kukaan ollut ilmoitettu kuntalaissa tarkoitetulla tavalla, aloitteen johdosta suorituista toimenpiteistä. Myöskään valtuuston tietoon ei ollut saatettu aloitteen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Kantelussa epäiltiin, että aloitetta ei ollut kirjattu kaupungin diaariin ja että kaupunginjohtaja oli laiminlyönyt valvontavelvollisuutensa. Kantelija katsoi, että menettely oli kuntalain, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain ja kaupungin hallintosäännön vastainen.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta pyydettiin Loviisan kaupunginhallituksen selvitys. Kantelija antoi siihen vastineen.

3 RATKAISU

Oikeusohjeet

Suomen perustuslaki

Perustuslain 14 §:ssä säädetään vaali- ja osallistumisoikeuksista. Pykälän 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Hallintolaki

Hallintolaissa säädetään hyvän hallinnon perusteista ja hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Hallintolain 23 §:ssä säädetään käsittelyn viivytyksettömyydestä. Pykälän 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Kuntalaki

Kuntalain 1 §:ssä säädetään kunnallisesta itsehallinnosta. Pykälän 1 momentin mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden asukkaiden itsehallinto on turvattu perustuslaissa. Pykälän 2 momentin mukaan kunnan päätösvaltaa käyttää asukkaiden valitsema valtuusto.

Kuntalain 15 §:ssä säädetään valtuuston työjärjestyksestä. Pykälän mukaan valtuuston hyväksymässä työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä annetaan määräyksiä valtuuston toiminnasta, varavaltuutetun kutumisesta valtuutetun tilalle, valtuutetun aloitteen käsittelystä, valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä, 56 a §:ssä tarkoitetusta kokouksiin osallistumisesta videoneuvotteluyhteyden avulla sekä kokouskutsun lähettämisestä sähköisesti.

Kuntalain 4 luvussa säädetään kunnan asukkaiden osallistumisoikeudesta.

Kuntalain 27 §:ssä säädetään osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Pykälän 1 momentin mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.

Kuntalain 28 §:ssä säädetään aloiteoikeudesta. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet. Valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet. Pykälän 2 momentin mukaan jos valtuuston toimivaltaan kuuluvassa asiassa aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia äänioikeutetuista kunnan asukkaista, asia on otettava valtuustossa käsiteltäväksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa asian vireilletulosta.

Kuntalain 50 §:n mukaan valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin säännöksestä ilmenevistä asioista.

Loviisan kaupunginvaltuuston työjärjestys

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 23 §:ssä on määräykset valtuutettujen aloitteista. Pykälän 1 momentin mukaan valtuutetulla on oikeus tehdä aloitteita kaupungin yhteisistä asioista. Aloite on annettava kirjalliseen muotoon laadittuna puheenjohtajalle valtuuston kokouksen aikana. Aloitteesta tehdään merkintä ja aloite liitetään kokonaisuudessaan saman kokouksen pöytäkirjaan. Aloite on, sitä enempää käsittelemättä, lähetettävä kaupunginhallituksen valmisteltavaksi. Valmistelun jälkeen aloite tuodaan valtuuston käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan valtuusto käsittelee aloitteita kaksi kertaa kalenterivuodessa. Kaupunginhallituksen on vuosittain huhtikuussa ja lokakuussa esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja kaupunginhallitukselle lähetetyistä aloitteista. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin vielä valmistelemattomien aloitteiden osalta on ryhdytty. Pykälän 3 momentin mukaan valtuutettujen aloitteet julkaistaan kaupungin internetsivuilla sen jälkeen kun valtuuston kokouksen pöytäkirja on tarkastettu.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 27 §:ssä on määräys kunnan asukkaiden aloitteista. Pykälän 1 momentin mukaan kaupunginhallituksen tulee esittää valtuuston tietoon vuosittain viimeistään sen huhtikuussa pidettävässä kokouksessa valtuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa kunnan asukkaan aloitteet ja niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet. Pykälän 2 momentin mukaan käsiteltäessä kunnan asukkaan aloitteita sallitaan keskustelu. Kaupunginhallituksen on saatettava käydystä keskustelusta laadittu pöytäkirja kysymyksessä olevien asioiden

valmistelussa huomioon otettavaksi. Päätöksentekoa yksittäisten aloitteiden osalta ei toivomusponsia lukuun ottamatta sallita.

Loviisan kaupungin hallintosääntö

Loviisan kaupunginvaltuuston 14.12.2009 § 24 hyväksymän hallintosäännön 77 §:ssä säädetään kaupungin asukkaiden aloitteista. Pykälän 1 momentin mukaan kaupunginhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuustoaloitteista tai valtuuston toimivaltaan kuuluvista kuntalaisaloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Valtuusto voi samalla todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun. Pykälän 2 momentin mukaan kaupunginhallituksessa tehdyistä aloitteista tai sen tehtäväalueella tehdyistä kuntalaisaloitteista on vastaavasti esitettävä tiedot kaupunginhallitukselle sen määräämällä tavalla. Sähköisesti tulleet kuntalaisaloitteet käsitellään muiden kuntalaisaloitteiden tapaan, mikäli niistä ilmenee aloitteen tekijän henkilöllisyys. Pykälän 3 momentin mukaan lautakunnassa tehdyistä aloitteista tai sen tehtäväalueella tehdyistä kuntalaisaloitteista on vastaavasti esitettävä tiedot lautakunnalle sen määräämällä tavalla. Pykälän 4 momentin mukaan jos aloite vaatii erityistä valmistelua, sen viranomaisen, jonka käsiteltäväksi aloite kuuluu, on ilmoitettava aloitteen tekijälle kuukauden kuluessa aloitteen tekemisestä aloitteen arvioitu käsittelyaika ja keltä saa lisätietoja aloitteen käsittelystä.

Oikeuskirjallisuus

Oikeuskirjallisuuden (Harjula–Prättälä: Kuntalaki – taustat ja tulkinnat; Helsinki, 2012, s.219–220) mukaan valtuutettu ja muu luottamushenkilö saavat kunnallishallinnossa asian vireille tekemällä siitä aloitteen. Kuntalaissa ei säädetä valtuutetun tai muun luottamushenkilön aloiteoikeudesta. Sen on katsottu olevan olemassa ilman nimenomaista sääntelyä. Laissa kuitenkin edellytetään, että aloitteen käsittelystä otetaan tarpeelliset määräykset valtuuston työjärjestykseen. Tällaisia määräyksiä työjärjestyksissä on ollut jo ennestään.

Edelleen oikeuskirjallisuuden mukaan (s. 319–300) asukkaiden suoraa osallistumista ja vaikuttamista edustuksellisen demokratian rinnalla on kuntalaissa korostettu muun muassa kokoomalla tätä koskevat säännökset erilliseen lukuun. Asukkaiden suora osallistuminen kunnan hallintoon voi olla ensinnäkin osallistumista tai vaikuttamista kunnan päätösvallan käyttöön. Toiseksi kunnan asukkaat osallistuvat lähiympäristöään koskevaan päätöksentekoon sekä kunnan palvelujen järjestämiseen. Kysymys on tällöin kunnanosahallinnosta, asukasdemokratiasta tai käyttäjädemokratiasta. Valtuuston on pidettävä huolta osallistumisen ja vaikuttamisen edellytyksistä ja tehtävä tarvittaessa nimenomaisia päätöksiä suoran demokratian toteuttamisesta. Valtuusto voi merkittävästi vaikuttaa kunnan toimintakulttuurin avoimuuteen. Säännöksen velvoittavasta sanamuodosta huolimatta suoran demokratian laajuus ja muodot jäävät pitkälti valtuuston itsensä päätettäväksi.

Aloite on käsiteltävä aloitteessa tarkoitetun asian vaatimassa järjestyksessä. Aloite on ohjattava sen viranomaisen käsiteltäväksi, jolle se kunnassa kuuluu. Käsittelijä ei siis aina ole valtuusto, vaan todennäköisesti useimmiten kunnanhallitus, lautakunta tai jokin muu kunnan viranomainen. Toisaalta alempi viranomainen ei voi kieltäytyä saattamasta valtuuston käsiteltäväksi valtuuston toimivaltaan kuuluvaa asiaa tai saattamatta asiaa valtuuston käsiteltäväksi todeta, että aloite ei anna aihetta toimenpiteisiin.

Aloitteen käsittelystä laissa säädetään aiempaa täsmällisemmin ja velvoittavammin. Aloitteen tekijälle on aina ilmoitettava toimenpiteistä, joihin aloitteen johdosta ryhdytään tai on ryhdytty. Hyvä hallintotapa vaatii, että ilmoitus tehdään ilman aiheetonta viivytyksiä, vaikka laissa ei määritellä säädetäkään. Ilmoituksen tekeminen ei edellytä, että aloite on jo loppuun käsitelty.

Aloitteen tekijälle on tärkeää tietää esimerkiksi aloitteen arvioitu käsittelyaika ja se, mikä viranomaisen aloitetta käsittelee. Jos viranomaisen päättää, ettei aloite anna aiheutta toimenpiteisiin, päätös ei ole muutoksenhakukelpoinen (KHO 2008:24). Tarkemmin aloitteiden käsittelystä voidaan määrätä kunnan hallintosäännössä. Siinä voidaan esimerkiksi täsmentää valtuustolle tiedottamista ja aloitteen tekijälle tehtävän ilmoituksen sisältöä ja tekemistä.

3.2

Tapahtumat ja arviointi

Kantelija oli 7.4.2009 jättänyt Loviisan kaupunginhallitukselle kuntalaisaloitteen ”Aloite Loviisan kaupungin konkreettisesta osallistumisesta paikallisiin toimin ilmastomuutoksen torjuntaan, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen sekä kaupungin ympäristöjärjestelmän kehittämiseksi ja käyttöönottamiseksi”. Kantelijan mukaan hän ei ollut kantelunsa jättämisaikana 16.5.2012 mennessä saanut ilmoitusta aloitteensa johdosta suoritetuista toimenpiteistä eikä aloitetta ollut käsitelty kunnan hallintosäännössä edellytetyllä tavalla. Kantelija epäili, ettei hänen aloitettaan ollut kirjattu kaupungin diaariin. Lisäksi kantelija viittasi sanomalehtiartikkeleihin, muun ohella Loviisan Sanomat 16.3.2012, jossa arvosteltiin valtuustoaloitteiden valmistelua kaupunginhallituksessa.

Loviisan kaupunginhallituksen selvityksen mukaan kantelijan aloite oli 8.4.2009 kirjattu kaupungin diaariin. Selvityksen mukana aloitteen jättämisen aikaan vuonna 2009 oli neljän kunnan yhdistymisvalmistelut käynnissä, mistä johtuen kaupungin hallintokoneisto oli täystyöllistetty. Lisäksi kaupungin ympäristöhallinnossa oli resurssipulaa, joka vaikeutti ja hidasti asioiden valmistelu. Sittemmin uuden Loviisan kaupungin aloittaessa toimintansa vuoden 2010 alusta aloitteiden käsittelyyn oli kiinnitetty huomiota ohjeistamalla kaikkia hallintokuntia. Kaupunginjohtaja oli lähettänyt vuonna 2010 koko kaupungin organisaatiolle sähköpostiviestin, jossa kehoitettiin vastamaan asiallisesti ja pikaisesti yhteydenottoihin. Tässä ohjeistuksessa oli myös todettu, että mikäli asiaa ei pysty välittömästi ratkaisemaan tai hoitamaan, siitä tulee ilmoittaa viestin lähettäjälle. Selvityksessä korostettiin sitä, ettei kantelija ollut itse tiedustellut aloitteensa käsittelytilannetta. Jos hän olisi ollut yhteydessä kaupunginkansliaan, hän olisi saanut tiedon siitä, että aloite oli kirjattu asiakirjojen hallintajärjestelmään ja että sitä valmisteli kaupungin ympäristöhallinto. Lopuksi selvityksessä selostettiin aloitetta valmistelevien virkamiesten näkemyksiä aloitteen eri asiakohdista.

Kantelijan vastineen mukaan kuntien yhdistymisvalmistelun kiireet eivät selittäneet sitä seikkaa, että aloitteiden käsittelyn ongelmat jatkuivat vielä vuonna 2013. Kantelija ei saanut ilmoitusta aloitteensa käsittelyajasta eikä siitä, kuka antaa tarkempia tietoja käsittelystä. Tämänkin asian olisi voinut korjata hänen aloitteensa osalta vuosina 2010–2013. Kantelija totesi, että väliaikaraportin esittäminen selvityksessä oli tarpeetonta, koska se olisi tullut hallintosäännön mukaan esittää kahden kuukauden kuluessa aloitteen jättämisestä eli kesäkuussa 2009. Kaupungin selvityksessä ei kantelijan mukaan selvitetä lehtiartikkeleissa esitettyä valtuustoaloitteiden käsittelyssä todettuja puutteista. Kantelija oli oheistanut vastineen liitteeksi kaksi valtuuston pöytäkirjaa 10.4.2013 § 55 ja 9.5.2012 § 59, joissa käsiteltiin aloitteita. Kuntalaisaloitteista ei mainittu pöytäkirjoissa mitään. Valtuustoaloitteet oli tuotu vain tiedoksi. Kantelija epäili, ettei menettely ollut kaupungin johtosääntöjen mukainen.

Vastineensa mukaan kantelija oli tehnyt kaupungille sähköpostitse tietopyynnön, jossa hän pyysi saada tiedon kaupunginjohtajan sähköpostitse lähettämästä ohjeesta hallintokunnalle. Kantelija sai hallintojohtajalta sähköpostivastauksen, jossa todettiin, että aloitteiden käsittelystä annettiin ohjeistusta suullisesti niin sanotuilla esimieskahveilla. Viestin mukaan kaupunginjohtajan sähköposti oli sisäiseen yhteydenpitoon tarkoitettu viesti eikä se siten ollut julkinen asiakirja. Sitä ei myöskään arkistolainsäädännön mukaan arkistoida. Lisäksi sähköpostijärjestel-

män muutoksen takia viestiä ei enää löydy. Kantelija katsoo vastineessaan, ettei kaupunginjohtajan ohjeistuksesta ole todistettavaa näyttöä. Hän epäili, ettei kyseinen viesti liittynyt lainkaan asiaan.

Arvioin Loviisan kaupungin menettelyä seuraavasti.

Perustuslaissa turvattuihin perusoikeuksiin kuuluu osallistumisoikeudet. Julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Kuntalaissa asukkaiden suoraan osallistumista ja vaikuttamista on korostettu kokoamalla kunnan asukkaiden osallistumisoikeutta koskevat säännökset omaan kuntalain 4 lukuun. Siinä säädetään myös kunnan asukkaiden aloiteoikeudesta. Kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevista asioista. Lain mukaan aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet. Hallintolaissa säädettyihin viranomaisen velvollisuuksiin kuuluu, että asiat on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Kuntalaissa ei säädetä valtuutetun tai muun luottamushenkilön aloiteoikeudesta. Laissa kuitenkin edellytetään, että aloitteen käsittelystä annetaan tarpeelliset määräykset valtuuston hyväksymässä työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä.

Loviisan kaupunginvaltuuston hyväksymissä johtosäännöissä, kaupunginvaltuuston työjärjestyksessä ja hallintosäännössä, on tarkempia määräyksiä valtuustoaloitteiden ja asukkaiden aloitteiden käsittelystä. Kaupunginhallituksen on vuosittain esitettävä valtuustolle luettelo valtuustoaloitteista tai valtuuston toimivaltaan kuuluvista kuntalaisaloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Niin ikään hallintosäännössä on määräykset kaupunginhallituksessa ja lautakunnassa tai niiden tehtäväalueella tehtyjen aloitteiden käsittelystä. Hallintosäännön mukaan, jos aloite vaatii erityistä valmistelua, sen viranomaisen, jonka käsiteltäväksi aloite kuuluu, on ilmoitettava aloitteen tekijälle kahden kuukauden kuluessa aloitteen arvioitu käsittelyaika ja keneltä saa lisätietoja aloitteen käsittelystä.

Kantelija teki 7.4.2009 Loviisan kaupunginhallitukselle osoitetun kuntalaisaloitteen. Kantelusaan kantelija totesi, ettei hän ollut saanut ilmoitusta aloitteen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Samalla hän arvosteli lehtitietojen perusteella valtuustoaloitteiden hidasta käsittelyä. Kaupungin kantelun johdosta antamassa selvityksessä on selostettu vain kantelijan kuntalaisaloitteen käsittelyn viivästymistä. Syyksi on esitetty kuntien yhdistymisestä vuonna 2009 johtuneet kiireet ja ympäristöhallinnon resurssipula. Sen sijaan valtuustoaloitteiden käsittelystä ei selvityksessä anneta tietoja. Tämän vuoksi joudun arvioimaan valtuustoaloitteiden käsittelyä vain yleisellä tasolla.

Käsitykseni mukaan kaupungin selvityksessään esittämät seikat eivät ole hyväksyttävä peruste sille, että kuntalaisaloitteen tekijälle ei ole laissa edellytetyllä tavalla ilmoitettu toimenpiteistä, johon aloitteen johdosta on ryhdytty. Niin ikään Loviisan kaupungin hallinto ei ole valtuuston hyväksymässä hallintosäännössä määrättyllä tavalla ilmoittanut aloitteen tekijälle kahden kuukauden kuluessa aloitteen arvioitua käsittelyaikaa eikä sitä, keneltä asian käsittelystä saa lisätietoja. Korostan, että kun laissa ja kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttävän valtuuston hyväksymissä johtosäännöissä on kaupungin hallintoa velvoittavia määräyksiä kuntalaisaloitteiden ja valtuustoaloitteiden käsittelystä, niitä tulee noudattaa. Myöskään kaupungin selvityksestä ei ilmene hyväksyttävää syytä tai perustetta sille, että kantelijan kuntalaisaloitteen käsittely kaupungin hallinnossa kesti kohtuuttoman pitkän, yli kolmen vuoden, ajan.

Käsitykseni mukaan Loviisan kaupungin hallinto on lainvastaisesti laiminlyönyt kantelijan kuntalaisaloitteen käsittelystä lakiin ja johtosääntöön perustuvat velvollisuutensa. Lisäksi aloitteen käsittely on viivästynyt kohtuuttomasti. Mielestäni kaupungin hallinnon menettely osoittaa va-

kavaa piittaamattomuutta perustuslaissa perusoikeutena turvattua kunnan asukkaiden osallistumisoikeutta kohtaan.

Siltä osin, kuin kantelija arvosteli aloitteiden käsittelyä valtuustossa, totean seuraavan.

Kuntalain ja kaupungin johtosääntöjen mukaan kaupunginhallituksen tulee esittää valtuuston tietoon vuosittain valtuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa kunnan asukkaiden aloitteet. Kuten oikeuskirjallisuudessa todetaan, aloitteet on käsiteltävä aloitteessa tarkoitetun asian vaatimassa järjestyksessä. Aloite on saatettava sen kunnan viranomaisen käsiteltäväksi, jonka toimivaltaan asia kuuluu. Useimmiten tällainen viranomainen ei ole valtuusto, vaan kunnanhallitus tai lautakunta. Kaupungin hallintosäännöissä on määräykset siitä, miten kaupunginhallituksen ja lautakunnan toimivaltaan kuuluvat aloitteet käsitellään.

Loviisan kaupunginvaltuusto on käsitellessään 9.5.2012 § 56 ja 10.4.2013 § 55 valtuustoaloitteita hyväksynyt kaupunginhallituksen päätösehdotukset, joiden mukaan valtuusto merkitsee aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet tiedoksi. Kaupunginvaltuusto on näin päättäessään katsonut, että asiassa suoritettu valmistelu on ollut riittävä ehdotetun päätöksen tekemiselle.

Eduskunnan oikeusasiamies ei hänelle kuuluvan laillisuusvalvonnan puitteissa voi puuttua siihen, miten kunnan viranomainen käyttää sille lain mukaan kuuluvaa harkintavaltaa, jos tätä harkintavaltaa ei ole ylitetty. Edustukselliseen kunnalliseen itsehallintoon kuuluu, että vastuun kunnan päätösten tarkoituksenmukaisuudesta kantavat kuntalaisiin nähden valtuutetut vaaleissa. Tämän vuoksi asia ei tältä osin johtanut toimenpiteisiini.

Kantelijan tietopyynnön käsittelyn osalta totean seuraavan.

Kantelijan vastineeseen oheistetun hallintojohtajan sähköpostiviestissä 8.4.2013 ilmoitettiin kantelijalle, ettei kaupungin selvityksessä viitattu kaupunginjohtajan sähköpostiviesti ollut viranomaisen asiakirja, vaan sisäiseen yhteydenpitoon tarkoitettu viesti. Lisäksi hallintojohtaja ilmoitti, ettei viestiä enää löydy.

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:ssä säädetään asiakirjan antamisesta päättämisestä. Pykälän 3 momentin mukaan jos virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy, 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi ja 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Julkisuuslain 33 §:ssä säädetään muutoksenhausta. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Hallintojohtaja ei ainakaan vastineeseen oheistetussa sähköpostiviestissään ohjannut kantelijaa julkisuuslaissa edellytetyllä tavalla. Hän ei ilmoittanut, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi eikä tiedustellut, haluaako sähköpostitse tietoja pyytänyt kantelija saattaa tietopyyntöasian viranomaisen ratkaistavaksi. Viranomaisen kirjallisesta perustellusta päätöksestä, jossa on ilmoitettu mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittu sovelletut säännökset, kantelija voi tehdä valituksen hallinto-oikeuteen ja saattaa kieltäytymisen ja sen perusteet tuomioistuimen tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Totean, että oikeuskäytännössä, esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden julkaisematon päätös 23.3.2005 taltionumero 668) ja laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että myös tilanteessa, jossa virkamies ilmoittaa, ettei pyydettyä asiakirjaa ole, oikeussuojakei-

nona on asian ja ilmoitetun perusteen saattaminen julkisuuslaissa 14 §:n 3 momentissa ja 33 §:ssä tarkoitetulla tavalla viranomaisen ja tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Edellä todetun perusteella asia ei tältä osin johda muihin toimenpiteisiin kuin, että kiinnitän Loviisan kaupungin hallinnon huomiota siihen, että kun virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen velvollisuutenaan on ohjata tietopyynnön esittäjää julkisuuslaissa säädetyllä tavalla.

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan Loviisan kaupungin hallinnolle huomautuksen vastaisen varalle kantelijan kuntalaisaloitteen lainvastaisesta käsittelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän Loviisan kaupunginhallitukselle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Samalla saatan kaupunginhallituksen tietoon julkisuuslaissa säädetyt menettelytavat, joita tulee noudattaa, kun virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä asiakirjaa.